

שמנו דביר או דבירה

שמנו " דביר " או " דבירה "

(לקוח מקטעי התכתבויות היסטוריות)

הקיבוץ דביר הוקם בשנת 1951 ושמו כשם העיר העתיקה ששכנה באזור. הקיבוץ נמצא בסמוך לתל בית מרסים, אשר זוהה כדביר המקראית ועל כן נקרא על שמו. אולם מכיוון שזיהוי זה מוטל בספק וסביר שהוא שגוי החליטה ועדת השמות הממשלתית לקרוא לקיבוץ, "דבירה", לאמור "בדרך לדביר".

אך תושבי המקום והציבור נוקטים בדרך-כלל בשם הבלתי-רשמי דביר והיו מקרים בהם חברי הקיבוץ

מחקו את האות "ה" מעל שלט הדרכים של מע"צ המורה לכניסה לקיבוץ. (ויקיפדיה)

משרד ראש הממשלה – ועדת השמות 12 בפברואר 1952 ועדת השמות הממלכתית במליאתה החליטה

על שם הקבע ליישובכם : דבירה... משרד ראש הממשלה –

ועדת השמות 20 במאי 1952 ...ואיש לא יעלה על דעתו ולא יסכים לכך, במידה כלשהי, שישוב ייטול לעצמו שם היסטורי,

בלי אישור הרשות המוסמכת... עתה הברירה בידכם :

או להיקרא דבירה, או לבקש שם אחר... משרד ראש הממשלה – ועדת השמות 4 באפריל 1953 ...

שובו נא מטעותכם, ושובו אל השם שנקבע ושאין לכם ושלא יכולה להיות כל התנגדות עקרונית לגביו, הוא : דבירה.

משרד ראש הממשלה

ועדת השמות 9 באפריל 1953 ...אבל לא יוכל כל כוח בעולם להוריד את דביר הקדומה מההר אל השפלה...

ולכן אין כל אפשרות שיישובכם יכונה בשם " דביר " .

ואמנם לא יועלה שם מקומכם על מפת הארץ בצורה זאת. קרן היסוד המגבית המאוחדת לישראל

21 לפברואר 56 עברתי לשם ביקורת את ציוני הדרך שהוקמו ע"י קרן היסוד ולתימהוני מצאתי שכיסיתם את האות " ה"

על השלט לדביר במקום " דבירה "

ועד שלא אקבל התחייבות מכם – שלא תשנו שוב את השם, לא אחדש את השלט במקרה שיתקלקל...

התמונות מראות את סופו של הויכוח, אבל המדקדקים עדיין נוהגים להשתמש בשם דבירה,

מה שגורם עד היום לבלבול ולשאלה : דביר או דבירה ?

משומקום לשם מקום

אֲדַבְרֶנּוּ וְאֶדְאָרְתֶּנּוּ וְאֶתְחַלְּטֶנּוּ וְלִי תַעֲנֶנּוּ: וְעַתָּה
בְּשֵׁם אֱלֹהֵינוּ יְהוָה וְשִׁדְכֶם לְפָנַי קְרִיתֶסְפֶּר:
וְאָמַר קֶלֶב אֲשִׁירְכֶב אֶתְקִרְתֶּסְפֶּר וְלִכְרָה וְעֲשֶׂה לִי
אֶתְעֻסְפָּה כְּתוּ לְאִשָּׁה: חֲלִמְךָ עֲתִיבֶל בְּרִיכָה אֵת
קֶלֶב וְתִקְלוּ אֶתְעֻסְפָּה כְּתוּ לְאִשָּׁה: וְהִי | מְבֹאֶה
וְתַסְתִּירוּ לְשֹׁאֵל כְּאֶתְאֲבִיבָה עֲשֶׂה וְתַצְנֵחַ מִעַל חֲמֹר
וְאֶמְדִּילָהּ קֶלֶב מְדֻקְדָּה: וְאָמַר תְּהִי לִי בְרִכָּה כִּי
אֶרְץ הַקֶּבֶץ נִתְּנָה וְעַתָּה לִי נִתְּנָה עִם וְהִיא אֵת נִתְּנָה
קְרִית וְאֵת נִתְּנָה מִתְּחִילָתָה: וְאֵת נִתְּנָה עִם בְּנֵי כ
יְדוּדָה לְמִטְפָּחֵיהֶם: וְהָיוּ הָרִשִׁים מְלִיצָה לְאִימָה הָיָה

לכל יישוב יש שם. כך בכל מקום וכך גם במועצה שלנו. אבל רבים מהיישובים קיבלו את שמם תוך החלבטות, קשיים, ניסוי ואפילו מאבק. בפניה זו נעקוב אחרי סיפורי שמותיים של יישובינו ואולי גם שמות נוספים, בעזרת השם.

אך נולד השם "דביר" ולמה הפך נושא לריב ממושך בין הקיבוץ לעדה השמות הממשלתית? על כך מספר צבי ארז, ממייסדי הקיבוץ: "אמר לנו שנעלה להתיישבות בנגב. ציר התנועה היחיד באזור היה הכביש מכלבזה נווים - צומת פלוגות) דרומה לכביש עזה-באר שבע. הקיבוצים שקדמו לנו - חשפר הנגב, שובל וספית, שמה הקודם של בית קמה - ישבו על הציר עצמו. לנו סומנה נקודה מזרחה משם, משם ב"שומקום". בדקתי בספח קק"ל מה יש ממזרח לכביש והשם היחיד במפה היה תל דביר, הוא תל בית מירסים. השם המקראי מצא חן בעיני והצעתי אותו לחברי הנרעין.

ייעל משם אל יושבי דביר, ושם דביר למנים קרית ספר. ויאמר כלב: אשר יכה את קרית ספר ולכרה, ונתתי לו את עכסה בחי לאשה. וילכדה עתניאל בן קנז, אחי כלב, ויתן לו את עכסה כתו לאשה. והיה בבואה, ותסיתהו לשאול מאת אביה שדה, ותצנח מעל החמור. ויאמר לה כלב: מה לך? ותאמר: חנה לי ברכה, כי ארץ נגב נתתני, ונתחת לי גולות מים. ויתן לה את גולות עליות ואח גולות תחתיות" (יהושע ט"ו). בחילת המאה העשרים ניסו לחוות את דביר עם ד'הריה, הפרופסור האמריקאי ר'פ אולברייט, שהניח את היסוד לארכיאולוגיה המקראית, לא מצא בכפר שרידים מתאימים מתקופת הברונזה המאוחרת וסען שתל בית מירסים הולם יחד. אולברייט ערך חפירה ודחבת בתל בשנים 1920-1932 וקיווה לחשוף בו ספריה וחומר כתוב, מכיוון ש"דביר היא למנים קרית ספר". במהלך החפירה קבע אולברייט כמה מהכללים הבסיסיים של הארכיאולוגיה עד היום. כאן, לראשונה, נקבעו השכבות לפי סוג החרס שנמצא. כאן הוגדרו התקופות ונקבעו להן שמות. לח התקופות הארכיאולוגיות, שמוזיקו וזמניהן, כפי שנקבע אז בתל, קיים עד היום. חפירת תל בית מירסים הפכה לחשובה בחפירות, אך לא חלה כל התקדמות בשאלת הזמן. אולברייט, למרות שלא מצא ממצא כתוב, שוכנע שחפר את דביר. אזורים מקפוק. בסופה של מלחמת העצמאות הועזלזל האלוף יגאל ידן, בעל תואר בארכיאולוגיה, שתל בית מירסים ישאר בתחום המדינה והגבול עבר מטרים ספורים מאחור.

